

Memo

memonummer 01
 datum 25 juli 2019
 aan Frank van den Broek Gemeente Haaren
 van Luc Koks Antea Group
 kopie Guido La Rose Antea Group
 project N65 Haaren
 projectnr. 0415765.100
 betreft Natuurcompensatie NNB

CONCEPT

1 Aanleiding

De reconstructie van de N65 in Haaren leidt tot aantasting van gebieden die zijn beschermd in het Natuurnetwerk Brabant (verder te noemen NNB). Bij ruimtebeslag binnen het NNB is compensatie van het verlies aan oppervlak vereist. In het kader van het bestemmingsplan N65 Haaren dient middels het 'nee-tenzij principe' het Natuurnetwerk Brabant (NNB) te worden herbegrensd. In voorliggende memo is het compensatieplan uitgewerkt dat dient als bijlage bij het Bestemmingsplan. De memo dient in samenhang met de Natuurtoets 'Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren' (Antea Group, 2019) gelezen te worden.

2 Ruimtebeslag

Ter plaatse van de reconstructiewerkzaamheden komt NNB-gebied voor. Het betreffen NNB-gebieden op de locatie van de werkzaamheden bij de aanleg van de parallelweg langs de N65. Het ruimtebeslag betreft een oppervlakte van 0,2 hectare die wordt aangetast. Het ruimtebeslag betreft natuurbeheertype 'Vochtig bos met productie N16.04' NNB. De ingreep leidt niet tot een toename van de verstoring, aangezien in de betreffende zone reeds sprake is van verstoring als gevolg van het huidige gebruik van de weg.

Voor een uitgebreide beschrijving van het project en de effecten op het NNB wordt verwezen naar de Natuurtoets Bestemmingsplan herontwikkeling N65 Haaren (Antea Group, 2019).

3 Compensatieopgave

In situaties van aantasting en compensatie van natuur neemt de provincie Noord-Brabant de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur als basis voor de bepaling van de compensatieoppervlakte. In de Verordening Ruimte is bepaald dat afhankelijk van de ontwikkeltijd een toeslagfactor wordt gehanteerd, zoals aangegeven in onderstaande tabel 1 (artikel 5.6 verordening ruimte 2014).

Tabel 1. Toeslagfactoren voor natuurbeheertypes met verschillende ontwikkeltijden

Ontwikkeltijd (jaar)	Toeslagfactor
0-5	1
5-25	1,33
25-100	1,66
>100	Maatwerk

Permanente situatie

Voor compensatie van permanent ruimtebeslag geeft de Verordening Ruimte in artikel 5.6 de mogelijkheid te kiezen voor fysieke of financiële compensatie. Daarbij heeft fysieke compensatie de voorkeur om zodoende de compensatie te realiseren binnen dezelfde regio waar de ingreep plaatsvindt en waar de effecten optreden.

De omvang van de compensatie wordt berekend als de omvang van het vernietigde en/of verstoorde areaal plus de toeslag die geldt als afgeleide van de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur. In voorliggend geval is sprake van aantasting van het natuurbeheertype 'N16.04 Vochtig bos met productie'. Het bos met dit natuurbeheertype binnen het ruimtebeslag betreft een middeloud bos met een ontwikkeltijd van tussen de 25 en 100 jaar, wat resulteert in een toeslag van 2/3 in oppervlakte (zie Tabel 1).

Naast de genoemde aantasting van NNB van 0,2 hectare wordt binnen het project een faunapassage gerealiseerd. De aanleg van deze faunapassage leidt tot het inrichten van 800m² (0,08 hectare) van 'nog niet gerealiseerde' NNB. Deze oppervlakte wordt verrekend met de compensatieopgave.

Tabel 1. Overzicht compensatieopgave voor de aantasting van het NNB. Door de inrichting van de faunapassage wordt deels al een NNB-gebied ingericht (van circa 800m²). Dit oppervlakte kan afgetrokken worden van de totale berekende compensatieopgave (3.400 m²).

Te beïnvloeden natuurbeheertype	Herbegrenzings-vorm	Kwaliteits-toeslag opp.?	Oppervlakte verloren	Compensatie opgave
	Nee tenzij-principe	Ja, 2/3	2.000 m ²	Ca. 3.400 m ²
Totaal				3.400 m ² (0,35 ha)
	Compensatie invulling door inrichting faunapassage Broekleij			- 800m ²
Totaal				2.600 (0,26 ha) ¹

Uitwerking compensatie

De totale compensatieopgave bedraagt 0,26 hectare. Deze opgave kan worden ingevuld als fysieke compensatie of als financiële compensatie. De voorkeur gaat uit naar fysieke compensatie.

De borging van de compensatieopgave dient plaats te vinden in het bestemmingsplan.

Fysieke compensatie is mogelijk als de betreffende grond met zekerheid beschikbaar is, of tijdig beschikbaar komt, vóór start van de werkzaamheden. Tevens dient het in te richten NNB-gebied van een vergelijkbare of betere kwaliteit te zijn dan datgene wat verdwijnt.

Als de volledige compensatie wordt ingevuld als bos, dan wordt voldaan aan de NNB-opgave. Tevens wordt ruim voldaan aan de herplantplicht vanuit de bescherming van houtopstanden vanuit de Wnb.

Potentieel compensatiegebied

In overleg met de gemeente Haaren en de provincie Noord-Brabant heeft een verkenning plaatsgevonden van potentieel geschikte compensatielocaties.

Fysieke compensatie dient uitgevoerd te worden in 'Nog in te richten' NNB-gebied (roze gebieden in Figuur 1). Binnen deze 'roze' gebieden heeft de gemeente Haaren een perceel voorgesteld dat kan worden ingezet om te komen tot realisatie van de fysieke compensatie. Dit perceel is aangeduid in onderstaande kaarten, als uitsneden uit de kaart van het Natuurbeheerplan.

Zoals te zien is op de onderste kaart van Figuur 1, kent een aantal 'nog in te richten' gebieden een bos-type als ambitie-beheertype. Deze komen goed in aanmerking als compensatiegronden voor het ruimtebeslag van de N65.

¹ De exacte oppervlaktes worden bij de uitwerking van het compensatieplan nauwkeurig berekend.

Momenteel wordt het perceel dat aangegeven is in Figuur 1 (kavelnummer 5216, in beheer van provincie Noord-Brabant) voorgedragen om invulling te geven aan de compensatieopgave. De aangepijlde locatie betreft een gebied van < 0,5 ha in omvang en sluiten aan op de compensatieopgave. Het gebied heeft de ambitie omvorming naar: N14.03 Haagbeuken- en essenbos.



*Figuur 1. Aanduiding NNB-gebieden die nog niet ingericht zijn (roze gebieden) en aanduiding gebied dat onderzocht wordt voor de compensatieopgave (het betreft een gebied met een klein oppervlakte).
Boven: huidige natuurbeheertypen; onder: ambitie(natuurbeheer)typen.*

4 Compensatieplan

Wijze van compensatie

De aantasting van het NNB in het onderhavige project wordt volledig fysiek gecompenseerd. De fysieke compensatie is gericht op de ontwikkeling van natuurwaarden die vergelijkbaar zijn met de waarden op de locatie van de ingreep. De compensatielocatie betreft het perceel met kavelnummer 5216 in de gemeente Haaren.

Compensatielocatie

De uitwerking van de compensatieopgave vindt plaats in perceel kavel nummer 5216 in de gemeente Haaren. Het perceel ligt ingeklemd tussen twee percelen met bestaand bos, en zou bij inrichting als nieuw bos daarmee de samenhang tussen de bestaande bospercelen versterken.



Figuur 2. Kaartuitsnede Natuurbeheerplan en luchtfoto met begrenzing compensatiegebied (rood omkaderd).

Inrichting en beheer

Conform de Verordening Ruimte dient de alternatieve locatie overwegend dezelfde functie te vervullen (artikel 5.3 lid 4 onderdeel b). Daarom wordt het compensatiegebied ingericht als 'bos'. De inrichting wordt afgestemd op de boomsoorten die behoren bij het ambitiebeheertype N14.03 Haagbeuken- en essenbos.

In onderstaand kader is een korte kenschets gegeven van het bostype Haagbeuken- en essenbos (bron: BIJ12).

Algemene beschrijving

Haagbeuken- en essenbos wordt gedomineerd door diverse boomsoorten zoals haagbeuk, gewone es, esdoorn en gladde iep. Het betreft rijke bossen op klei- of leemgrond en/of op bodems waar aanrijking plaatsvindt met basen door periodiek hoge grondwaterstanden buiten de invloed van beek of rivier. Vegetatiekundig behoren de bossen tot het Haagbeukenverbond, lepenrijke Eiken-Essenverbond en Verbond van Els en Es. De bijbehorende struwelen maken ook onderdeel uit van dit type. Het bostype is vaak rijk in structuur en kent een opvallende voorjaarsflora. Haagbeuken- en essenbos komt op verschillende bodemtypen voor met een basisch en vochtig tot vrij nat karakter.

Het meeste bos wat tot het beheertype behoort is aangeplant. Ook aangeplante wilgen- en populierenbossen in polders behoren hiertoe. De cultureelrijke oorsprong verraadt zich bijvoorbeeld door sporen van voormalig hakhoutbeheer of aanplant in rijen. Haagbeuken- en essenbos omvat bijvoorbeeld de aangeplante bossen op kleibodems zoals in Flevoland, eiken-haagbeukenbossen op lemige zandgrond in (voornamelijk) het oosten van Nederland en de hellingbossen op lemige/kleiige kalkhellingen in Zuid-Limburg.

Een rijke voorjaarsflora is kenmerkend in de eiken-haagbeukenbossen en hellingbossen met soorten als daslook, speenkruid en grote muur. Open plekken worden vaak gedomineerd door ruigtekruiden. In struwelen zijn vlier en doornstruiken aanwezig, bij begrazing ontwikkelen zich ook grazige vegetaties.

Het beheertype is bij veel variatie in structuur rijk aan fauna en flora. De bossen in het Heuvellandschap zijn o.a. van belang voor specifieke amfibieën en orchideeën. De jonge polderbossen kennen vaak al wel een hoge rijkdom aan makkelijk koloniserende sporenplanten en vogels, maar zijn relatief arm aan vaatplanten en fauna die karakteristiek zijn voor oudere bosgroeiplaatsen en wel in de Beekdalen en het Heuvellandschap voorkomen.

- De aan te planten soorten zijn dezelfde als de te bevorderen soorten bij het vrijstellen:
 - winter- en zomerlinde; goed verteerbaar strooisel, brengt kalk uit ondergrond in bovengrond, bloesem vormt nectarbron
 - haagbeuk; goed verteerbaar strooisel
 - esdoorn; goed verteerbaar kalkhoudend strooisel
 - gewone es, goed verteerbaar strooisel
 - Spaanse aak; goed verteerbaar strooisel, ook nectarbron
 - zoete kers; rijke bloei, vruchten voor vogels en goed verteerbaar strooisel
 - gewone vogelkers; op nattere delen, vruchten voor vogels en goed verteerbaar strooisel
 - hazelaar; goed verteerbaar kalkhoudend strooisel, voedsel voor kleine zoogdieren
- Er wordt met driejarig plantmateriaal gewerkt en een dichtheid van 750 stuks per ha.

Vorbereiding compensatieperceel

Het huidige gebruik van het perceel dient te worden beëindigd, waarna het wordt voorbereid op de aanplant van bosplantsoen. Voor bosaanplant wordt aanbevolen de plantstroken of -plekken te ploegen of te frezen, zodat het plantsoen in het eerste jaar na aanplant geen ernstige concurrentie ondervindt van bijvoorbeeld een dichte grasmatten.

Inrichting – bosaanleg

De bosaanplant dient plaats te vinden met 3-jarig plantsoen van een autochtone herkomst.

Het sortiment van de bosaanplant wordt samengesteld uit de volgende boomsoorten:

- Linde (winter- en zomerlinde);
- Haagbeuk;
- Esdoorn;
- Spaanse aak;
- zoete kers;
- gewone vogelkers;
- hazelaar.

In het haagbeuken- en essenbos hoort de gewone es tot het sortiment van aanplant. Echter i.v.m. gevoeligheid van de gewone es voor essentaksterfte wordt geadviseerd om deze soort vooralsnog niet aan te planten. Indien op het moment van bosaanleg een resistente herkomst beschikbaar is, kan de soort alsnog worden aangeplant.

Beheer

Het beheer van het bos na aanplant bestaat uit de volgende ingrepen:

- 0 – 2 jaar na aanplant: check op eventuele overwoekering van de aanplant door opslag van grassen en kruiden. Bij overwoekering: uitmaaïen van de stroken tussen de plantrijen;
- 1-5 jaar: check op opslag van berken die kan leiden tot verdrukking van de aangeplante boomsoorten. Bij te massale opslag: terugzetten met bosmaaier van de concurrerende berkenopslag;
- Na 10 jaar: terugzetten van de aanplant in de bosrandzone;
- Na 15 jaar: terugzetten van zuidelijke buitenste beplanting in de randzone.

Eigendom en beheerorganisatie

De compensatielocatie is momenteel eigendom van de provincie Noord-Brabant. Met het oog op duurzame instandhouding als natuurperceel dient het eigendom en beheer te worden ondergebracht bij een terreinbeherende organisatie. Gezien de locatie lijkt aansluiting op de eigendomssituatie van de beide naastgelegen bospercelen een voor de hand te liggen.